

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาหัวข้อเรื่อง การประเมินโครงการการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐ กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการศึกษาใน 2 ลักษณะ คือ ทั้งการสัมภาษณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การประเมินโครงการด้านสถานะแวดล้อม (Context Evaluation)

เนื่องจากสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของชาติในปัจจุบันอยู่ในขั้นวิกฤติ ส่งผลกระทบต่อ การผลิตพลังงานทั้งปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากแหล่งพลังงานของชาติร่อยหรอลงอย่างมาก และเพื่อ สนองค่อนโยบายของรัฐ ที่ได้ตราและประกาศบังคับใช้ พ.ร.บ. การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 ภาคเหนือ เชียงใหม่ (กฟน.1) โดยการอนุมัติของผู้ว่าการ การไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค จึงได้เข้าร่วม โครงการการส่งเสริมอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐ

การประเมินโครงการด้านสถานะแวดล้อม ถึงความจำเป็นในการจัดทำโครงการฯ สรุปได้ดังนี้

- 1) เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้พลังงานทดแทนที่ไม่พึงปรารถนา (ถ่านหิน ขยะ นิวเคลียร์)
- 2) เป็นการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของพลังงาน
- 3) เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการอนุรักษ์พลังงาน ในฐานะเป็นหน่วยงานนำร่อง แล้วขยาย ผลไปสู่ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป
- 4) เป็นการลงทุนเพื่อการอนุรักษ์พลังงานที่คุ้มกับมูลค่าในระยะยาว และสามารถอนุรักษ์ พลังงานซึ่งหมายถึง ทรัพยากรน้ำและป่าไม้ของชาติได้

สำหรับการประเมินด้านความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ สรุปได้ดังนี้

- 1) โครงการฯ เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่ง พ.ร.บ. การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดให้อาคารของรัฐ ที่มีได้เป็นอาคารควบคุม ที่ใช้พลังงานไฟฟ้ามากกว่า 100 กิโลวัตต์ หรือ มากกว่า 16,500 หน่วยต่อเดือน ต้องเข้าร่วมโครงการฯ
- 2) เป็นการประหยัดค่าพลังงาน เนื่องจากการใช้ที่พลังงานลดลง และใช้อุปกรณ์อนุรักษ์ พลังงานที่มีประสิทธิภาพ ย่อมสิ้นเปลืองงบประมาณน้อยลง
- 3) เป็นโครงการแบบให้เปล่า กฟน.1 ได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือทั้งงบประมาณ และการดำเนินการตามโครงการจนแล้วเสร็จ

5.1.2 การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

การประเมินโครงการการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐด้านปัจจัยเบื้องต้นสรุปได้ว่า กฟน.1 มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความพร้อมด้านพื้นที่ดำเนินการ เนื่องจาก กฟน.1 เป็นอาคารของรัฐ ที่มีใช้อาคารควบคุม จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานได้กำหนดไว้
- 2) ความพร้อมด้านบุคลากร กฟน.1 มีการแต่งตั้งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบโครงการฯ ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับ พพ. มาโดยตลอด ขณะที่บุคลากรส่วนอื่นของ กฟน.1 ได้รับการอบรม และมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อเตรียมพร้อมรองรับ โครงการฯ
- 3) ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ เพราะได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กฟน.1 จึงไม่ต้องลงทุนในส่วนนี้
- 4) ความพร้อมในด้านเวลา เนื่องจากประเทศเริ่มเข้าสู่สภาพวิกฤติด้านพลังงาน และใช้เวลาในการดำเนินการตามโครงการฯ ทั้งสิ้น 19 เดือน เมื่อเทียบกับกิจกรรมในโครงการแล้ว นับได้ว่ามีความเหมาะสมดี

5.1.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

การประเมินโครงการการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐด้านกระบวนการสรุปได้ กฟน.1 มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กระบวนการดำเนินการตามโครงการนี้ทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น ถูกกำหนดและวางแผนไว้แล้วทั้งหมด
- 2) การดำเนินการอยู่ในลักษณะจากบนลงล่าง กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน เป็นผู้ให้การสนับสนุนมิได้มีการรับฟังความคิดเห็นจาก กฟน.1 ซึ่งเป็นองค์กรผู้รับการสนับสนุน ว่าต้องการดำเนินการในรูปแบบดังกล่าวหรือไม่ การดำเนินการอาจส่งผลเสียตามมาในเรื่องความไม่สนใจหรือไม่ใส่ใจจากบุคลากรบางส่วนในหน่วยงานที่รับการสนับสนุน
- 3) การดำเนินการตามโครงการถูกมองว่าไม่โปร่งใสเรื่องงบประมาณ ที่ไม่ครอบคลุมพื้นที่การดำเนินโครงการ และการดำเนินการอาจสร้างภาวะในกรณีไม่ประสบผลตามที่คาดหวังไว้ และกรณีที่วัสดุอุปกรณ์ชำรุดเสียหายเนื่องจากบางส่วนไม่มีจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป

5.1.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

การประเมินโครงการการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในโครงการของรัฐ ด้านผลผลิต ได้รวบรวมข้อมูลจากพนักงานในสังกัด กฟน.1 รวม 186 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุประมาณ 41 – 50 ปี ส่วนใหญ่เป็นพนักงานประจำกองเทคนิค รองลงมาคือ กองบริหาร ในด้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่า โครงการฯ มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถประหยัดพลังงานและงบประมาณของรัฐได้ รวมทั้งเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์อนุรักษ์พลังงานช่วยให้เกิดศักยภาพในการประหยัดพลังงานได้มากขึ้น สำหรับการประเมินโครงการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสำนักงาน หลังการดำเนินการตามโครงการฯ พบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นที่สะท้อนถึงการยอมรับโครงการฯ โดยมีความเห็นว่าหลังการดำเนินการตามโครงการฯ แล้ว สภาพแวดล้อมของสำนักงานเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ทั้งด้านระบบไฟฟ้าแสงสว่างและระบบปรับอากาศ ซึ่งช่วยให้ประหยัดพลังงานและงบประมาณค่าใช้จ่ายของหน่วยงานได้มาก กล่าวคือ ก่อนการดำเนินการ ในปี 2539 กฟน.1 มีการใช้ไฟฟ้าอยู่ในอัตราที่สูงมาก แต่หลังจากดำเนินการตามโครงการฯ ในปี 2540 เป็นต้นมา พบว่า อัตราการใช้พลังงานลดลงอย่างมาก ส่งผลให้ค่าพลังงานลดลง โครงการฯ จึงบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเป็นการส่งเสริมการประหยัดพลังงาน และสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีแก่หน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่อไป

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษา การประเมิน โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐ กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้ดังนี้

การประเมิน โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐ ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า กฟน.1 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านพลังงาน โดยตรง มีความจำเป็นในการอนุรักษ์พลังงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาน ดังสิทบุตร (2542) ที่ว่า การลดการใช้กระแสไฟฟ้าลงด้วยการใช้พลังงานไฟฟ้าต่อหน่วยอย่างคุ้มค่า เป็นแนวทางหรือทางออกสำคัญต่อการให้พลังงานภายในประเทศต่อไป

ทั้งนี้ ประสาน ดังสิทบุตร (2542) ได้อธิบายว่า การบริหารด้านอุปสงค์ในการใช้พลังงาน (Demand Side Management หรือ DSM) คือ ลดการใช้กระแสไฟฟ้าลงโดยใช้พลังงานต่อหน่วยอย่าง คุ้มค่านั้นทำได้โดยใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน ซึ่งเรียกว่า อุปกรณ์อนุรักษ์พลังงาน ที่มีประสิทธิภาพ เปลี่ยนทดแทนอุปกรณ์เดิมที่มีประสิทธิภาพต่ำ จึงเป็นแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้นำมาประเมินเพื่อกำหนด โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐ เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

เนื่องจากพลังงานของชาติมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นการที่ กฟน.1 ได้รับนโยบายและการอนุมัติ จากผู้ว่าการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้เข้าโครงการฯ นับได้ว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์พลังงาน ของประเทศ นอกจากนี้ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ กฟน.1 ได้รณรงค์ในเรื่องการประหยัดพลังงานในองค์กรของตนอย่างต่อเนื่องมาก่อนแล้ว จึงถือได้ว่ามีความสอดคล้องด้านวัตถุประสงค์ ของโครงการ

การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐ โดยต่างมีวัตถุประสงค์ตรงกันคือ เพื่ออนุรักษ์และประหยัดพลังงานของประเทศ

ในการประเมินด้านกระบวนการ เห็นได้ว่า โครงการในอาคารของรัฐทุกโครงการมีความเหมาะสมในด้านการถักนกรองและกำหนดกระบวนการ เนื่องจากได้รับการพิจารณากลั่นกรองโดยกระทรวงพลังงานและสิ่งแวดล้อม จนกระทั่งมีข้อกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้น โครงการจกมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดต่อการนำมาใช้กับหน่วยงานต่าง ๆ จึงขึ้นกับความร่วมมือของบุคลากรในหน่วยงานนั้น ๆ ว่าได้ให้ความร่วมมือและความสนใจต่อโครงการมากน้อยเพียงใดหรือไม่

เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นต่อโครงการการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐ พบว่ากลุ่มตัวอย่างพนักงานในสังกัด กฟน.1 มีความคิดเห็นต่อโครงการฯ ในทางที่ดี สอดคล้องและคล้ายคลึงกับการศึกษาของ จันทรรัตน์ แสงทอง (2539) ที่ได้ศึกษา ความคิดเห็นในการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันของพนักงานในองค์กรเอกชน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างพนักงานเห็นด้วยกับการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างพนักงานในสังกัด กฟน.1 มีความคิดเห็นภายหลังการดำเนินการตามต่อโครงการฯ ที่ว่าสามารถอนุรักษ์และประหยัดพลังงานลงได้ ทำให้สามารถประหยัดงบประมาณในด้านค่าพลังงานได้อย่างมาก ก็คล้ายคลึงกับการศึกษาของ จูฑารีย์ ฅมชา (2541) ที่ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติตามมาตรการการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในภาครัฐของบุคลากรในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคลำปาง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างบุคลากรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามมาตรการดังกล่าว แม้ว่าการศึกษาดังกล่าวของ จูฑารีย์ ฅมชา ได้ศึกษาในด้านความพึงพอใจ แต่ก็พออนุมานเข้ากับการศึกษาในครั้งนี้ว่ามีความคล้ายคลึงกัน คือกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในทางที่ดีต่อมาตรการ และโครงการฯ เพื่อการอนุรักษ์และประหยัดพลังงาน

จึงเห็นได้ว่า การอนุรักษ์และประหยัดพลังงานด้วยการดำเนินการตามโครงการฯ กรณี กฟน.1 ให้ได้ผลตามโครงการฯ นอกจากจำเป็นต้องใช้หรือติดตั้งอุปกรณ์อนุรักษ์พลังงานที่มีประสิทธิภาพสูงแล้วยังต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันจากเจ้าหน้าที่และบุคลากรในหน่วยงานของ กฟน.1 ด้วย ซึ่งความร่วมมือร่วมใจนี้เกิดขึ้นได้ก็ด้วยทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของพลังงาน อันเนื่องมาจากการกำหนดมาตรการ ระเบียบ รวมทั้งการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในด้านการประหยัดพลังงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคนั่นเอง ในเรื่องนี้ จันทรรัตน์ แสงทอง (2539) ได้เสนอแนวทางว่า ควรมีการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าตั้งแต่วัยเด็ก และข้าราชการควรเป็นตัวอย่างที่ดีของประชาชนในเรื่องการประหยัดพลังงานไฟฟ้า และเห็นว่าการโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น ควรให้มีรูปแบบที่หลากหลาย และ

ต้องกระทำอย่างจริงจังต่อเนื่องอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานอย่างจริงจังต่อไป

จากผลการศึกษาการประเมินด้านผลผลิตอีกประการหนึ่งก็คือพบว่า อัตราการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารสำนักงานของ กฟน.1 หลังจากการดำเนินการตามโครงการฯ ลดลงอย่างมาก โดยเฉพาะแล้วพบว่าลดลงถึงร้อยละ 25 ในปี 2540 ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ ซึ่งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานไฟฟ้า และบรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และ กฟน.1 ในฐานะเป็นหน่วยงานนำร่อง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการอนุรักษ์พลังงานแก่หน่วยงานภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป โดยใช้สื่อต่าง ๆ ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานที่ถูกต้องอย่างจริงจังต่อเนื่อง เนื่องจากหน่วยงานภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป มีจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่มีการใช้พลังงานไฟฟ้าในอัตราค่อนข้างสูงมากเมื่อเทียบกับการใช้พลังงานไฟฟ้ารวมทั้งประเทศ แต่การใช้พลังงานไฟฟ้าโดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานมากนัก ดังเห็นได้จากการศึกษาของ อารัญญา รักษิตานนท์ (2538) ที่ได้ศึกษาพบว่าพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในที่อยู่อาศัยของประชาชนที่มีรายชื้อขอใช้ไฟฟ้ากับการไฟฟ้านครหลวง มีพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอยู่ในระดับปานกลาง และยังพบว่าสื่อที่อิทธิพลต่อการให้ข้อมูลข่าวสาร ในเรื่องการประหยัดไฟฟ้าแก่ประชาชน ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ ตามลำดับ

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า การประเมินโครงการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐมนตรีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตที่ได้จากโครงการฯ แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำโครงการฯ ในอาคารของรัฐ เนื่องจากปัจจุบันประเทศกำลังเผชิญกับปัญหาด้านพลังงานอย่างยิ่งยวด ฉะนั้นหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการฯ จึงต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านพื้นที่ดำเนินการและเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่จะทำหน้าที่ติดต่อประสานงานให้พร้อม เนื่องจากการดำเนินการตามโครงการฯ ได้มีการวางแผนกระบวนการและขั้นตอนที่เหมาะสมไว้แล้ว และกรมส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงานเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์อนุรักษ์พลังงานและงบประมาณ และที่สำคัญคือเป็นโครงการแบบให้เปล่า ดังนั้นย่อมเป็นประโยชน์โดยตรงต่อหน่วยงาน ซึ่งเป็นเจ้าของอาคารของรัฐนั้น ๆ เนื่องจากใช้อุปกรณ์อนุรักษ์พลังงานที่มีประสิทธิภาพ ย่อมอำนวยความสะดวกในแง่การอนุรักษ์พลังงาน จึงทำให้สามารถประหยัดงบประมาณค่าพลังงานไฟฟ้าได้เป็นอย่างมาก ดังเห็นได้จากการประเมินด้านผลผลิตของโครงการฯ กรณี กฟน.1 ในครั้งนี้ แต่อย่างไรก็ตามควรทบทวนในเรื่องต้นทุนการดำเนินงานที่อาจจะสูงเกินไป เกินกว่าที่หน่วยงานทั่วไปจะดำเนินการได้ โดยลำพัง ประกอบการพิจารณาปรับแบบอย่าง (Model) ของโครงการนี้ไปดำเนินการด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาดังนี้

- 1) ก่อนการดำเนินการตามโครงการฯ ควรมีการสอบถามความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่และบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการ ความพร้อม และความเหมาะสมของโครงการฯ เพื่อป้องกันหรือหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความขัดแย้งที่ไม่พึงปรารถนาจากการดำเนินการตามโครงการฯ
- 2) การดำเนินการตามโครงการฯ กรณี กพน.1 นับได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการฯ ดังนั้น ควรมีการรณรงค์ ส่งเสริมในลักษณะของขยายผลการดำเนินการตามโครงการฯ ไปสู่หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชนอย่างจริงจังต่อไป เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และประหยัดพลังงาน
- 3) ควรปรับปรุงกระบวนการในการดำเนินการตามโครงการฯ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ด้วยการให้หน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการฯ ได้มีส่วนร่วมตรวจสอบและวิเคราะห์การใช้พลังงานให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ดำเนินการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้พลังงานต่อไป
- 4) ควรมีการประเมินผลด้านผลผลิตของโครงการในด้านการอนุรักษ์พลังงานอย่างต่อเนื่องตลอดไป ทั้งก่อนเข้าร่วมและภายหลังเข้าร่วมโครงการฯ โดยบันทึกสถิติข้อมูลการใช้พลังงานอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ระยะเวลาตามความเหมาะสม เช่น ทุกวัน ทุกสัปดาห์ หรือทุกเดือน ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลดังกล่าวไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาเปรียบเทียบถึงข้อดีข้อเสียของโครงการฯ ต่อไป
- 5) หลังจากการดำเนินการตามโครงการฯ เสร็จสิ้นลง หน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการฯ ควรให้ความสำคัญในเรื่องการบำรุงรักษาอุปกรณ์อนุรักษ์พลังงานที่ได้รับการติดตั้งใหม่ ให้อยู่ในสภาพที่ดี เพื่อให้มีอายุใช้งานยาวนานขึ้น จะช่วยให้หน่วยงานสามารถประหยัดงบประมาณในด้านการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์หรืออะไหล่มาทดแทนได้อย่างมากด้วยเช่นกัน